

TIL SIYOSATINING LINGVOKULTUROLOGIK JIHATLARI

Yuldasheva Nigora Abdumuminovna

Toshkent davlat Amaliy Fanlar universiteti magistranti

Annotatsiya

Ushbu maqolada til siyosatining lingvokulturologik ahamiyati tahlil qilinadi. Til va madaniyatning o‘zaro bog‘liqligi, davlat tili maqomini rivojlantirish, ko‘p tillilikni qo‘llab-quvvatlash hamda milliy qadriyatlarni targ‘ib qilish masalalari yoritilgan. Lingvokulturologiya til siyosatini huquqiy chora-tadbirlar bilan cheklab qo‘ymasdan, uni ma‘naviy-ma‘rifiy jihatlari bilan boyitish zarurligini ta’kidlaydi. O‘zbek tilidagi iboralar va maqollar milliy o‘zlikni ifodalovchi asosiy unsurlar sifatida ko‘rsatilgan. Maqola davlat tilining madaniy birlashuv va birdamlikni ta’minlashdagi rolini ham ochib beradi.

Kalit so‘zlar

til siyosati, lingvokulturologiya, madaniyat, milliy qadriyatlar, davlat tili, ko‘p tillilik, ma‘naviy boylik, iboralar, maqollar, birdamlik, madaniy xilma-xillik, huquqiy chora-tadbirlar.

Kirish

Til siyosati davlatning ijtimoiy barqarorligini ta’minlash va milliy o‘zlikni rivojlantirishning asosiy vositalaridan biridir. Til nafaqat muloqot vositasi, balki xalqning tarixiy-madaniy merosini aks ettiruvchi asosiy omildir. Har bir xalq o‘z tilini rivojlantirish va asrash orqali o‘z milliy o‘zligini saqlaydi. Ushbu maqolada til siyosatining lingvokulturologik jihatlariga, uning madaniyat va qadriyatlar bilan uzviy bog‘liqligiga e’tibor qaratiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodlar

Tadqiqotda lingvokulturologik tahlil usuli qo'llanilgan. Bu usul tilning milliy madaniyat bilan o'zaro ta'sirini o'rganish va davlat tili maqomini mustahkamlashdagi samaradorlikni baholash imkonini beradi. Tahlil davomida o'zbek tilidagi milliy qadriyatlarni ifodalovchi iboralar, maqollar, folklor namunalari va turli dialektal birliklar asosida til siyosatining madaniy ta'siri ko'rib chiqildi. Shuningdek, til siyosatining huquqiy asoslari - qonunlar, farmonlar va davlat dasturlari ham tahlil qilindi.

Natijalar

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, til siyosati milliy birlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Lingvokulturologik yondashuv orqali davlat tili va boshqa tillar o'rtasida muvozanatni saqlash imkoniyati oshadi. Milliy qadriyatlarni targ'ib qilish orqali davlat tili xalqning madaniy birdamligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Davlat tilining ustuvorligini ta'minlash bir vaqtning o'zida milliy ruhni, tarixiy xotirani va ma'naviy merosni saqlashni anglatadi. Shuningdek, til siyosatida ko'p tillilik tamoyiliga rioya qilgan holda, davlat tilining rasmiy maqomi va ijtimoiy hayotdagi roli kuchaytirilishi lozim.

Xulosa

Til siyosatining lingvokulturologik yondashuvi nafaqat tilni rivojlantirishga, balki xalqning madaniy merosini asrab-avaylashga ham xizmat qiladi. Ushbu yondashuv tilning madaniyat va jamiyatdagi o'rnini haqida yanada chuqurroq tushuncha beradi va milliy birdamlikka hissa qo'shadi. Til siyosatining samaradorligi faqat rasmiy hujjatlar va qonunlar bilan emas, balki jamiyat ongida milliy qadriyatlar orqali shakllanadigan hurmat, sadoqat va ma'naviyat vositasida ham namoyon bo'ladi. Shu sababli, til siyosatida lingvokulturologik omillarni inobatga olish, ta'lim, axborot vositalari va madaniy hayotda milliy tilni keng targ'ib qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Buranov S.M. China's geopolitical role and influence in solving the modern Afghan problem // International conference «Scientific research of the SCO countries: synergy and integration», Beijing. 2020. – P.127-132.
2. Rahmatjonova K. Hindiy va o'zbek tillaridagi kelishik shakllarida izomorfizm hodisasi // Ilm sarchashmalari. - Urganch davlat universitetining ilmiy-metodik jurnali, №1, 2019 yil. - B. 38-40.
3. Abuzalova M. Tilshunoslikka kirish. Namangan: NDPI, 2024.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni (2020). O'zbek tilini rivojlantirish va til siyosatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida.
5. Usmonova Sh. Lingvokulturologiya: Nazariy asoslar. Toshkent: Universitet, 2014.
6. Jo'rayev U.D. ISM qo'yish tartibi va Bek, Xon, Jon qo'shimchalarining ahamiyati va tarixi. Zenodo, 2025.
7. Karimova M. O'zbek tilining hozirgi holati va istiqbollari // Til va adabiyot. – 2022. – №4. – B. 15-19.